

SUBLIMAADI E. HÄRMATISE ESINEMINE TELLISTEST LAOTUD MÜÜRITISTES.

Härmatis e. sublumaat on visuaalne probleem, mis esineb siin-seal tellistest laotud müüritiste puhul. Sublumaadi põhjustab kas mört või tellise koostis. Kui telliskivi põletamine on teostatud puudulikult, võib härmatise põhjus olla ka ainult tellistes.

Härmatise esinemise risk on alati olemas betoonis ja mördis, sest et see on üks tsemendipõhiste toodete põhilisi omadusi. Sublumaati on kahte põhitüüpi:

- 1) lubjakivi sublumaat
- 2) leelissublumaat

Lubjakivihärmatis tekib siis, kui koos veega uhitakse mördi pinnale tsemendireaktsiooni puhul tekkinud kaltsiumhüdroksiidi, mis välisõhus sisalduva süsinikdioksiidi mõjul karboniseerub ja moodustab raskesti eemaldatava valge kihi. Härmatise kogus on sõltuv mördi tihedusest, olukorrast: haihtuva vee kogusest ja mördis kasutatavast tsemendist.

Lubjasublumaat ei ole mördile ja konstruktsioonile tugevuse seisukohalt kahjulik, see on ainult visuaalne probleem. Ainuke viis härmatise eemaldamiseks on nõrga happega pesu, kuid probleem võib korduda, sest mört on hõre ja vesi pääseb mördi sisse uuesti ning leotab kaltsiumhüdroksiidi.

Teine põhihärmatise tüüp on aluseline sublumaat, mis on vesilahus ja nii lihtsam eemaldada. Aluseline härmatis võib tekkida kahel põhjusel:

- a) kasutatavas tsemendis on palju lahustunud leeliseid.
- b) kasutatud mördi lisaainetes on lahustunud leeliseid

Tekkimisprotsess on lubjahärmatisega sarnane. Vesi juhib soolad pinnale ja viimased karboniseeruvad, mis näivadki härmatisena. Need soolad ei ole aga mördile kahjulikud, sest esineb vaid visuaalne probleem. Selliste soolade eemaldamine on lihtsam nende suure veesisalduse tõttu. Survepesu aitab tihti, kuid seda peab sageli kordama.

Külmalisandid on tihti leelissoolade vesilahused, mis muudavad vee jäätumistemperatuuri nii, et mört ei jäätuks.

LISANDUB mördi sublumaadirisk. Hoonete fassaadide ladumisel tuleks ehitajal sellega arvestada ja teavitada sublumaadiriskist tööde tellijat.

Mört püsib eriti hõredana nii kaua, kuni mört on miinuskraadidel. Alles selged plusskraadid muudavad mördi tugevaks ja tihedamaks.

Külmaga laotud müüritised on eriti nõrgad ja väga tundlikud vee kulgemisele ning sellest tulenevalt ka soolade liikumisel pinnale. Sublumaadirisk suureneb alati külmaga ladumisel ja võib olla kaua nähtav.

Soolade eemaldamine.

Uutelt tellisefassaadidelt kaovad soolad tuule, päikese ja vihma koosmõjul tavaliselt iseenesest. Aknalaudade, räästaste ja muude eenduvate osade alla soolalaigud jääda sel juhul paariks aastaks. Soolade kiiremaks eemaldamiseks võib nad seinalt kuiva harjaga maha pühkida ja mis harjaga maha ei tule, saab eemaldada vähese vee ja harjaga. Puhastamisega ei tuleks kiirustada, vaid tuleks lasta seintel kuivada ja sooladel maksimaalselt pinnale väljuda. Kui puhta veega laigud ei eemaldu, siis on tegu lubja- või mördiplekkidega. Kui need ka kraapimisega ei eemaldu, aitab soolhappespesu (lahjendus 1:10). Sein tuleb põhjalikult märjata ja pärast pesu jälle veeh'ga põhjalikult uhtuda, sest jääkhape kahjustab vuuke.